

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausunto perusopetuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä perusopetuksen tuntijaon uudistamista valmistelevalle työryhmän ehdotuksista

Viite: Lausuntopyyntö 8.6.2010, dnro 20/040/2009

Sivistystyönantajat ry (entinen Yksityisen Opetusalan Liitto) kiittää ministeriötä lausuntopyynnöstä. Pyydämme samalla ministeriötä ystävällisesti huomioimaan muuttuneen nimemme.

Opetusministeriön asettaman työryhmän tehtävänä oli (1) laatia ehdotukset perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen yleisiksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja perusopetuksen tuntijaoksi sekä (2) arvioida ehdotusten taloudelliset ja muut vaikutukset.

Työryhmä ehdottaa muun muassa oppiainekokonaisuuksia, vähimmäistuntimäärän korotusta 4 vuosiviikkotunnilla, valinnaisuuden lisäämistä vuosiluokilla 3-9, kahta uutta oppiainetta sekä muita muutoksia.

Pakollisen aineksen määrää vähennettävä ja valinnaisuutta lisättävä

Peruskoulu on kaikkien koulu, jonka tulee huolehtia erilaisten oppilaiden tarpeista, kehittämisestä ja osaamisesta. Työryhmä esittää valinnaisuuden lisäämistä, joka on lähtökohtaisesti oikea suunta. Esitetyn mallin sijaan valinnaisuutta tulee lisätä hallitusti erityisesti vuosiluokilla 7-9. Valinnaisuutta ei tule ohjata säädöksin, vaan valinnaisuuden toteuttamismalli tulee olla opetuksen järjestäjän ratkaistavissa. Näin luodaan kouluille mahdollisuudet painotuksiin opetuksessa.

Opetuksen järjestäjien erikoistuminen kustannustehokas tapa toteuttaa valinnaisuutta

Oppilaitosten tulee voida erikoistua opetustarjonnassaan jonkin verran. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oikeaa päätösvaltaa opetustarjonnan suhteen, jolloin se voi huomioida paikalliset olosuhteet, tarpeet ja resurssit sekä oppilaitoksensa profiilin.

Oppilaiden tasa-arvo toteutuu valinnaisuuden kautta, kun heillä on mahdollisuus tehdä joko ammatillisiin- tai lukio-opintoihin siirtymistä edistäviä, omia tarpeita tukevia valintoja. Vapaan hakeutumisoikeus takaa oppilaalle mahdollisuuden hakeutua hänen tarpeisiinsa parhaiten sopivaan kouluun. Päätös on aina perheen päätös.

Opetuksen järjestäjän luvan mukaista tehtävää ja toimivaltaa ei tule kaventaa

Työryhmä esittää muistiossaan muutoksia erityisen koulutustehtävän saaneen opetuksen järjestäjän antamaa opetusta koskeviin erityissäännöksiin. Työryhmä esittää valtioneuvoston asetuksen 3 § tekstiä ”täsmennettäväksi” seuraavanlaisiksi:

Opetuksen järjestämisluvan mukaan erityiseen maailmankatsomukseen perustuvassa opetuksessa painotetaan opetuksen perusteena olevia arvoja ja erityiseen kasvatustieteeseen perustuvassa opetuksessa käytetään asianomaiseen kasvatustieteeseen kuuluvia pedagogisia ratkaisuja.

Esitetyn ehdotuksen tarve ja vaikutus jäävät kuitenkin epäselviksi. Erityiseen maailmankatsomukseen perustuvan opetuksen osalta työryhmän tavoite säädöksen ”täsmennämisestä” ei toteudu, vaan toimii juuri päinvastaisesti. Ilmaisun ”arvo” on tulkinnanvarainen ja se mitä ilmeisimmin kaventaa opetuksen järjestäjän mahdollisuutta toteuttaa valtioneuvostolta saamaansa tehtävää verrattuna nykyiseen säädökseen. Yhteiskunnan on pystyttävä vastaamaan erilaisiin tarpeisiin - se voi olla jopa yksi alueellisista vetovoimitekijöistä. Opetuksen järjestäjän luvan mukaista tehtävää ja toimivaltaa ei tule kaventaa.

Oppilaiden yhdenvertaisuuden on toteuduttava myös rahoituksessa

Työryhmä ei ole esittänyt riittävällä tarkkuudella perusopetuksen rahoituksen tilaa, esittämiensä uudistuksien todellisia kustannusvaikutuksia opetuksen järjestäjille tai yhteiskunnalle eikä ehdotettujen muutosten muita vaikutuksia.

Tällä hetkellä osa opetuksen järjestäjistä toteuttaa tehtävänsä muita pienemmällä rahoituksella, mikä asettaa oppilaat keskenään epätasa-arvoiseen asemaan riippuen siitä mitä koulua he käyvät. Valtioneuvoston luvan pämäärään perustuva yksityisiä opetuksen järjestäjiä koskeva kotikuntakorvauksen alentaminen 10 prosentilla tulee poistaa välittömästi (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29.12.2009/1704, 38 §).

Opetussuunnitelman perusteisiin ja tuntijakoon liittyvän uudistuksen läpivienti ja siihen liittyvään koulutuksen osallistuminen aiheuttavat kustannuksia opetuksen järjestäjille. Työryhmä onkin oikeutetusti todennut, että opetussuunnitelman perusteiden muutoksiin ja niiden täytäntöönpanoon liittyvän koulutuksen tulee olla opetuksen järjestäjille maksutonta.

Vaikka em. muutokseen perustuva koulutus olisi sinänsä maksutonta, aiheutuu siitä opetuksen järjestäjälle lisäksi matka-, sijais- ja muita kuluja. Koulutukset tulisikin toteuttaa maksuttomina koulutuksina eri puolilla maata lähellä opetuksen järjestäjiä.

Lausunnon keskeinen sisältö

- Työryhmä esittää valinnaisuuden lisäämistä, joka on lähtökohtaisesti oikea suunta. Esitetyn mallin sijaan valinnaisuutta tulee lisätä hallitusti erityisesti vuosiluokilla 7-9. Valinnaisuutta ei tule ohjata säädöksiin, vaan valinnaisuuden toteuttamismalli tulee olla opetuksen järjestäjän ratkaistavissa. Näin luodaan kouluille mahdollisuudet painotuksiin opetuksessa.
- Oppilaitosten tulee voida erikoistua opetustarjonnassaan jonkin verran. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oikeaa päätösvaltaa opetustarjonnan suhteen, jolloin se voi huomioida paikalliset olosuhteet, tarpeet ja resurssit sekä oppilaitoksiensa profiilin. Opetuksen järjestäjien erikoistuminen on kustannustehokas tapa toteuttaa valinnaisuutta.
- Työryhmä esittää muistiossaan muutoksia erityisen koulutustehtävän saaneen opetuksen järjestäjän antamaa opetusta koskeviin erityissäännöksiin. Esitetyn ehdotuksen tarve ja vaikutus jäävät kuitenkin epäselviksi. Erityiseen maailmankatsomukseen perustuvan opetuksen osalta työryhmän tavoite säädöksen ”täsmentämisestä” ei toteudu, vaan toimii juuri päinvastaisesti. Ilmaisuu ”arvo” on tulkinnanvarainen ja se mitä ilmeisimmin kaventaa opetuksen järjestäjän mahdollisuutta toteuttaa valtioneuvostolta saamaansa tehtävää verrattuna nykyiseen säädökseen. Opetuksen järjestäjän luvan mukaista tehtävää ja toimivaltaa ei tule kaventaa.
- Tällä hetkellä osa opetuksen järjestäjistä toteuttaa tehtävänsä muita pienemmällä rahoituksella, mikä asettaa oppilaat keskenään epätasa-arvoiseen asemaan riippuen siitä mitä koulua he käyvät. Valtioneuvoston luvan päivämäärään perustuva yksityisiä opetuksen järjestäjiä koskeva kotikuntakorvauksen alentaminen 10 prosentilla tulee poistaa välittömästi (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29.12.2009/1704, 38 §).

Sivistystyönantajat ry

Minna-Marika Lindström
elinkeinopoliittinen asiantuntija